

Nije prošlo desetak dana: Avari ti skaču po Jadranu, kupaju se, viču, plivaju, sunčaju se. Dok su se Avari zabavljali na plaži, njih su kroz prozore promatrале Ilijke i Tračanke. Gledaju u one raspomamljene Avare, i sve misle kako su njihovi muževi dosadni, neveseli, ružni. Omiliše im Avarčići, pa se s vremenom pozaljubljivaše u njih. A žene kao žene: pričaju o svemu, povjeravaju se jedna drugoj, dode Ilijka Tračanki, kaže: joj, zavoljela sam onog Avarčića, dode Tračanka Ilijki pa joj kaže: ja sam zavoljela onog drugog. I uskoro vide one da se svaka zaljubila u nekog od Avare, i da je svakoj njen muž izišao na nos. A žene ko žene: odmah se izorganizirale i kažu: te i te noći, točno u ponoć, ima da svaka od nas ubije svog muža, i Avari su naši. Rečeno — učinjeno.

Tako su Avari zauzeli Balkan.

Dragi Doktore, prije nego nastavim govoriti o Hrvatima, moram vam reći da sam sad sve ovo o Avarima pročitao Janku i Milenku, i sad kaže meni Janko da to s Avarima nije bilo tako, već ovako:

Dosli Avari na Balkan ko bajagi na lđgorovanje. Iliri i Tračani im dopustili da razapnu šatore, sve misleći: neka vide našu zemlju, pa nek nas reklamiraju. Jedne noći Avari pohvataše Ilire i Tračane i bacise ih u rezervate. Tako su, kaže Janko, Avari zagospodarili Balkanom. Ne bih sad htio polemizirati s Jankom, jer nije toliko važno kako su Avari došli nego što je bilo kad su ih Hrvati zatekli ovdje. A evo kako je bilo: Avari se već na Balkanu raskokdakali kao kod svoje kuće, sve misleći: kad osvojih jednom devojku, to je zauvijek. A nije — poznato je iz istkustva da je teže zadržati nego zadobiti. I tako se Avari šepure po Balkanu, kad evo ti Hrvata: kuc, kuc, mi došli. Avari za oružje, kažu: ovo je naše, odbijte. Hrvati kažu: nismo toliki put prevalili, pa da se vratimo neobavljena posla. — Što nas briga za vaš posao, ovdje nemate što tražiti, gubite se odakle ste došli — kažu njima Avari.

— Što nas tjerate, pa ima mesta i za jedne i za druge — kažu Hrvati.

— Nema, pa nema — zapeli Avari, i još kažu:

— Bolje se sami čistite, nego da vas mi čistimo.

E tad pregori Hrvatima, pa im rekoše:

— Vidjet ćemo tko će koga počistiti — pa im još rekoše:

— Dodite na onu čistinu, sutra u podne, pa da podjelimo međdan.

A onda bio takav običaj: kad želiš s nekim ratovati, izaberesh jednu poljanu i zakažeš sastanak, kao da će te na piknik, a ne u klanje.

I dodoše sutra jedni, dodoše i drugi. Hrpa Avara protiv hrpe Hrvata. Ponešoše oružje i jedni i drugi, tko je imao konja na konju, a tko nije pješke. Krenuše Avari na hrvate, krenuše Hrvati na Avare, pa opali ga Mileva. Poljubiše se negdje nasred poljane, iskre sjevnuše, ljudi vršnuše. Mlati, udri, bodi. Nadiru jedni, nadiru drugi. Hrabri jedni, hrabri drugi. Na trenutak misliš pobijedit će ovi, na trenutak misliš pobijedit će oni. I da ne duljim više — pobijediše Hrvati. Bitka je, kao što se dade zaključiti iz opisa, bila žestoka, a trajala je dobra četiri sati. Kad je završila ta maklaja, ostalo ondje crijeva i crijeva, možeš ih lopatama zgrtati, i vala nitko ne zna koje je čiji jednjak, koja je čija ruka. Ali neću više pisati o ratnim strahotama, dragi Doktore, jer možda vi baš sad na plaži grickate svoj treći sendvič, a poslije toga vas čeka košarica breskvi, i što da vam ja to sad ogadim, nisam toliki seljak, mada seljak jesam.

(Iz knjige »MALI NEOBIĆNI LJUDI«
Matica Hrvatska, Zagreb 1989)

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Prema: »Doktor, ovo je naši!«, u knjizi »Maleni ljetopis«, Matica Hrvatska, Zagreb 1989.

Bolje tenis na tosteru nego penis u tosteru.

— Jesam — kažem — čitao sam *Melankolični ljetopis* Branka Čegeca.

— Onda bi bilo najbolje da sa tim prekinete...

I stvarno, prekinem i groznicu mine. Posle, čitam tu knjigu (prividnog) posledica, mada, za svaki slučaj, pre čitanja uvek izmerim pritisak. (125/85 — može; 130/90 — ne može.) Pravim beleške za kritiku:

»*Melankolični ljetopis* — treća po redu knjiga stihova relativno mladog hrvatskog pesnika Branka Čegeca sintetički je rezultat dosadašnjeg njegovog stvaranja, a, istovremeno, i jasan »poetički zaokret«. Dok je u prethodne dve knjige, u duhu preoblikovanog avantgarističko-eksperimentalnog traganja mahom odričao poeziju dominirajuću referencijalnost, koncentrujući poetsku energiju na ispitivanje »čistih« jezičkih mogućnosti, u *Melankoličnom ljetopisu* Čegec je, zadržavajući osvojeno iskustvo (očito već i u ravni vizuelne prezentacije pesme) ponovo, kako to u instruktivnom pogovoru kaže Zvonko Maković, pronašao rečeni-

poeziji je suvišno govoriti, dovoljno je pisati pesme.« Ja ne pišem pesme, ja suvišno govorim. Sada ču, iznova, od reči napraviti Čegeca. Upotrebiću sva slova ponudene abecede, potrošiću sve reči... na kraju, videću da mi ne nedostaju reči, već slova, potrošiću i skromnu rezervu. Ponudiću vam belinu, tišinu, video-traku sa mimikom. Pesma će se izmaknuti na pristojo odstojanje, Čegec će nestati ispred vaših očiju, ukoliko se uopšte pojavi. Možda će samo ostaviti poruku: »Otišao na sastanak redakcije,« ili — »Ne uzneniravaj, vježbam jodlovanje.« Umesto svega toga, predlažem vam da dok čitate *Melankolični ljetopis* pustite neku ploču, po izboru, a najbolje od onih muzičara koji se pominju u pesmama. Pevajte njebove socijalne i političke stihove u kupatilu, vrlo su akustični.«

Davno, davno, pre nekoliko godina, dok sam bio pešadija i ratni novinar (s novinama, ali bez rata) susreo sam na jednom zagrebačkom trgu Branka Čegeca. Sa uniformom čovek na

ru pod kapu, činilo mi se da više nikada ništa neću napisati. (Očaj je trajao kratko. Sledecg dana, pošto sam rasporeden na mesto vojnika novinara, ušao sam u redakciju lista i ugledao Njeno Veličanstvo Pisaču Mašinu. Poput Pavlovljevog psa, na stečeni refleks, još iste noći sam, u jedno dahu, i gotovo bez ispravki, napisao esej o *Enciklopediji smrti* Danila Kiša. Zapao sam za stolom i sanjao kako sa mladim Esterhazijem igram šah pred samo njegovo pogubljenje. Probudio sam se u završnici partie, tako da mi je ishod ostao nepoznat. Slavno je za otadžbinu mreti.)

Videli smo se, te *smb*-godine, još nekoliko puta. Stalno je pričao o budućem časopisu. Odlažeći, najzad, za Beograd, ostavio sam mu u meduvremenu napisanu priču za »Polet«, u kojem je on uredio književnost.

— A za časopis? — pitao je.

— Čim stignem.

Završne reči te priče postale su poenta jedne pesme iz *Melankoličnog ljetopisa*. Kada sam ih pročitao, i osetio da su se zauvek zaustavile tu, na kraju uskovitlanog, zagrcnutog Čegecovog retoričkog niza, privodeći ga tišini, shvatio sam da celo naše pisanje nije ništa drugo do držanje za slamku, unutrašnje dopisivanje ne povratno raslojenih individualnosti, beskonačno umnožavanje *feedbacka*, u rečima skrivena nada da će neko, ipak (makar to bio drugi i jedan jedini pisac), čuti to što govorimo. »Na povratak iz *smb* u *jeans* pili smo *coca-colu* i *gembac* u 'Dubrovniku'.« — napisao je Branko, u »Poletu«, ispod objavljene priče. Umesto pozdrava. Iz Beograda, vraćen u vertikalnu, poslao sam prilog za neizvesnost časopisa.

Pet meseci kasnije, u svibnju, cirkuska trupa »Mlada srpska proza« u sastavu Marković-Basara-Pantić posetila je Zagreb i bila gostoljubno dočekana. Književnoj večeri, tada upriličenoj, između ostalih, iz opravdanih razloga, nije prisustvovao B.C. Prva zamena bio je S.S. ali nije ispunio očekivanja. Naime, bio je nekako prisutno odsutan. Upoznao sam Vlaha Bogišića. Vlaho je hodajuća istorija hrvatske književnosti, gospar iz Konavla. Zahvalio mi je na prilogu za časopis koji je konačno u štampi, i samo što nije izšao. Bilo je lepo, tog svibnja '85 u Zagrebu. Još uvek čuvam crveni plakat. Nedugo zatim usledila je pošiljka sa prvim brojem časopisa. Zvao se, i još se uvek zove — »Quorum«. Sve ostalo je manje-više poznato.

Branka sam opet video u Splitu, iste godine, u jesen. Izlazeći iz taksija neoprezno je zalupio vratima koja su me zakačila po nozi i pocepalama nove crne pantalone. Tako se okončala moja kratkotrajna *dark-faza*. Počeo sam da pišem opuštenije, narednih sezona preovladivali su vredniji tonovi.

Potom, Čegec je postao metafora. »Iako svjesno radi na inauguraciji svojevrsne programske književne topologije (naglašene autorske osobnosti) koja je implicitno suprotstavljena dominirajućem čitateljskom ukusu (mogućnostima), Čegec nesmetano funkcioniše kao nešto posve drugo: kulurološka potreba za metaforom 'mlade književnosti'«. — primetio je Vlaho Bogišić.

Muslim da je to logičan ishod Čegecovog pisanja. Izbegavajući metaforizaciju jezika, pesnik je sam postao metafora. Za mene tu počiva i ključna poteškoća govora o Čegecu i njegovim stihovima. Načelna teorijska poteškoća. Naime, i Riker, i Rifater, i Majnova, i Kristeva i Bart, i mnogi drugi, govore o metafori, ali niko od njih ne govori o Čegecu.

Morao sam sve sam, melanholično o *Melankoličnom ljetopisu*.

»Od svih misterija ljudskog govora metafora je još uvek jedna od najzagajetnijih.« — kaže jedan od izučavalaca metafore. Imam li prava da tvrdjenje, metaforički, primenim na Čegeca?

cu, što će reći da je, saglasno simultanim postmodernističkim intencijama, pokušao da, osećanjem na predeni literarni put duž istorije, iznova, i naivno i artifijelno, progovori iz vlastite egzistencijalne situacije, da reči vrati stvarima. »Čestice privatnosti« lebde u njegovoj pesmi, i u celoj knjizi, koja, ujedno, nije samo naročito sročen, lični, melanholični dnevnik, već i letopis jednog vremena, i jedne generacije. Čegecovi stihovi nastaju kao specifičan vitraž preradenih predmetnih relacija ili direktno preuzetih predmetnosti savremenog sveta (mediji, medijske ličnosti, literatura, citati, rokendrol, grafiti...). Tu negde sam stao, »kritik, naravno, nikada nisam napisao«. Učinilo mi se da su beleške, ma koliko prihvatljive, nekako suviše ravne i konvencionalne, nedovoljne za takvu knjigu.

Pišem, zato, ni-priču-ni-ejee.

(U redu, ali kako bi zaista mogao izgledati kritički tekst povodom *Melankoličnog ljetopisa*, tekst koji bi, makar i varljivo, »sustigao« pesmu. Recimo, ovako:

U knjigama *Eros-Europa-Arafat* i *Zapadno-istočni spol* Čegec, povremeno, daje čitaocu uputstvo za čitanje pesama. U napomeni za jednu pesmu između ostalog kaže: »Nedostaju li vam riječi sklopite/sklepajte ih; abeceda: abccddždefghijklmnjoprštvzz (rezerve: Xyzq). Ako ne smislite sadržaj vrijeme predviđeno za tekst naznačene veličine ispunite tišinom ili mimikom.«

Čitam *Melankolični ljetopis* i osećam nedostatak reči. Možda je u pravu onaj koji kaže: »O

Imao je razumevanja za moju konfuznost, *smb*-iskustvo bilo mu je vrlo sveže. A o čemu bi drugo pričali nego o vojsci i pisanju. Sasvim smo se lako saglasili da je to u svemu izgubljena godina (bez prizmenih aluzija, molim) svet izvan poezije. Svejedno, njegov *smb*-ciklus iz *Melankoličnog ljetopisa* jeste poezija, ma koliko, inače, ta duga godina odsustovanja iz stvarnosti ne ostavlja ništa do prazan, ritualni razgovor o tome kako je na početku bio užas, a posle su se svi snašli. Govorio mi je o tome kako on i Vlaho Bogišić žele da pokrenu časopis. Sličnu priču čuo sam do tada bezbroj puta, i uvek mi je ličila na »presvučenu avangardu« — novi pisci ne priznaju ništa staro — ni knjige, ni institucionalizovane piske, ni časopise, ni akademije, a šta tek misle o kritici nije pristojno navoditi. U književnosti sve uvek mora iz početka.

— Da, da, vrlo radio — odgovorio sam na njevo pitanje da li bih nešto poslao za prvi broj tog (mogućeg) časopisa. Rekao sam da, mada nisam imao ništa. Nakon polugodišnje apstinenje, od pisanja, (to je pravi izraz!), za koje vreme sam na Trsatu kraj Rijeke skupljao bu-

Devojčice su kao teglice sa senfom: svako u njih umoči svoju viršlu.